

da rokodelci ene baže so eden pri družem. Razun vojakov, ki stojé tukaj na straži, ne smé vled carskega ukaza noben Rus v tem mestu stanovati.

H koncu tega popisa še ene besedice od Tatarov v obče.

Pravi Tataři so nasledniki tistega starega naroda, ki se je Ta-ta imenoval in je prvotno stanoval v štepi Gobi. Kakor se je v stari zgodovini dajalo vsem divjim narodom skupno ime Skythov, tako so se v srednji dobi vse divje ljudstva jutrovihi dežel, ki so bile zoper kristjanstvo in omiko, pod imenom Tatarov zapopadale; Tartare pa so jih jeli Rimci morebiti zatega voljo imenovati, ker tartarus pomeni pekel, in so ta divji narod psovali z besedo Tartarov, to je, peklenško (pekvato) ljudstvo. Tatarom samim veljá to imé kot psovka, ki hoče toliko reči, kot razbojnik; zatega voljo oni sami se ne kličejo pod tim imenom, ampak po imenu plemena, iz kterega so, in jezik svoj zovejo turki ali turuk. Dandanašnji tako imenovani Tataři so turškega rodú, in se ne smejo zmešati z nekdanjimi pravimi Tataři ali nasledniki Ta-ta. V šegah so svojim sorodbinikom Turkom zelo enaki. Kristjanstvo se med njimi še ni nič kaj razširilo; večidel spoznajo mahomedansko véro, v Sibiriji pa je veliko Lamaitov ali Šamanov. Kdo bi mislil, da tudi ta narod ni brez plemenitažev, ki se Mursi imenujejo! Rusi in Turki imajo Tartare radi za posle (pote) in za prativce (spremljevalce) popotnih. Med rusovsko gospôdo so nekatere rodovine, kakor, na priliko, rodovina Stroganov, tatarskega rodú; al zlo bi jih razžalil, ako bi jih Tartare imenoval, — tako zaničevano je zdaj to imé.

Novičar iz austrijskih krajev.

Iz Dunaja 1. oktobra. Oglasiti se moram dragim „Novicam“ tudi iz Dunaja, kamor me je vikši poklic že pred več časom pripeljal. Nikoli bi ne bil mislil, da bom kakor duhoven talijanskega polka, deleč od svoje drage domovine in v čisto nemškem mestu, v milem domačem jeziku pridigovati mogel, in vendar se je ravno to zgodilo. Dobili smo letos med naše Italijane blizo 300 kranjskih in koroških vojaških novincev slovenskega jezika. Lahko si vsak misli, kako težavno jim je bilo priti med same ljudi, kateri njih in katerih oni ne razumejo. Po kosarni ne slišijo družega kakor talijansko, po mestu pa samo nemško, pa ne razumejo ne unega ne tega, tako, da resnično od njih veljajo besede krasne naše pesmi: „povsod drugač se govori; jez ptujec nikogar ne poznam, in vsred ljudi, povsod povsod sem sam“. Pa dobrota našega gosp. polkovnika tem mladenčem ta težavni stan, kolikor je mogoče, polajšuje, kar naj bo posebno tistim povedano, kateri kacega žlahtnika tukaj imajo. Komaj je prišel transport s slovenskimi novinci na Dunaj, me gospod polkovnik pred se pokliče, in mi naroči, naj bom jez srednik med slovenskimi mladenči in med njim, in pa tolmačnik vsega, kar jim je potreba vediti in kar oni imajo njemu povedati. Ni mi treba povedati, kako veseli so me bili rojaki moji in s kakošnim veseljem sem tudi jez prevzel naročilo častitega gosp. polkovnika. Deleč od očetove hiše med ptujimi ljudmi se še le spozná, kolikšno moč ima materni jezik čez človeka, in kako ljubeznjiv se mu zdí. Tudi slovenski jezik torej ni tako malovreden in zaničljiv, kakor se, žalibog! še zdaj marsikterim prenapetim enostrancem zdí; tudi slovenski znati ni nepotrebno! — Pri tej priložnosti še ene pa žalostne novice omenim. Slavnoznani pevec „Popotnika“ g. Jože Legat, ki je prvi na Dunaji v velikem zboru slovensko pel, je, kakor so „Novice“ že oznanile, 22. sept. umerl v Laincu blizo Dunaja. Vas Laine je skorej dve uri od mesta Dunaja, in vendar se je k njegovemu

pogrebu (24. sept.) toliko Dunajčanov zbralo, da se je vse terlo; posebno številni so bili vradniki c. k. računstva in družbeniki dunajskega pevskega društva. Globoko v serce ste nam segle dve pesmi, ki so ju sodruženiki na njegovem grobu, eno v latinskem in drugo v nemškem jeziku, zapeli. Posebno pa so vse pričujoče solze polile, ko je predsednik društva v kratkem pa krepkem nagovoru omenil blage dušne lastnosti rajncega in njegovo redko priljudnost. Mnogim njegovim žlahtnikom in prijatlom po Kranjskem naj bo še to povedano, da me je še tri dni pred smertjo z veliko marljivostjo po svoji domovini popraševal, da sem mu mogel vse na tanko od njegove žlahte, od njegovih znancov in od domovine pripovedovati, ktere, kakor je milo zdihnil, nikoli več vidil ne bo. V pobožen spomin priporočam rajncega našega rojaka njegovi materi in gospod bratu, od kterih je še poslednje dni svojega življenja s priserčno ljubeznijo govoril, njegovim prijatlom in znancom v Idriji, v Otaleših, v Cerknem, v Novakah, v Sorci, v Selcah, v Loki, v Žireh, v Novi Oslici in v Ledinah, na ktere kraje se je še kratko pred smertjo z veseljem spominjal, in me prosil ondodnim prijatlom ga v pobožen spomin sporočiti. Na Kranjskem je luč sveta zagledal, nemška zemlja pa je trudne ude njegove v počitek sprejela. Naj v miru počiva! S ponosom ga smémo svojega rojaka imenovati, če ravno je bil v pogrebni pesmi „ein deutsches Herz“ imenovan! — Zdej pa še nekaj od kmetijstva. Okoli Dunaja se bo v drugi polovici tega mesca tergatev začela; veliko sicer, pa ne posebno dobrega vina si obetajo, ako ne bo grojzdju lepo in toplo vreme, ktero že zdaj več časa imamo, še veliko pomagalo. Sploh je letina tukaj po Avstrijskem boljšim prištevati; pa če ravno so vsega dosti pridelali in še živeža gotovo ne manjka, je vendar dragina skorej zmiraj večja, in kruh tako majhen, kakor da bi pšenica že sedem let ne bila rastla! Janez Tomše, vojaški duhoven.

*** *Iz Štajarskega.* Kakor je znano je dosedajni šolski svetovavec za Štajarsko kronovino resigniral, in njegovo mesto je še do dnešnjega dneva izpraznjeno. Od več strani se slišijo glasovi, da bi visoko ministerstvo to mesto kteremu domačemu možu izročiti blagovolilo, kateri oba jezika na Štajarskem navadna razume, ker drugači ostane njegova delavnost zmiraj enostranska. Ker so narodne šole v rokah duhovništva in pod neposrednim vodstvom škofijstva, bi celó za dober uspeh koristno bilo, ako bi se to mesto izročilo kakšnemu duhovniku, kateri ima zaupanje duhovništva in učiteljev, in deželne razmere kakor tudi bitnost ljudskih šol po lastni skušnji pozna. Nečemo s tim reči, da bi svetoven šolsk svetovavec ne bil prikladen, še manj pa, da bi s to opazko se podstopili visokemu ministerstvu svetovati, kaj storiti ima, temoč mi očitamo le želje, kakor smo jih čuli, prepustivši visoki vladi storiti to, kar po svoji modrosti za nar boljše spozna. Kakor čujemo, hoče visoko ministerstvo svetovavca postaviti, kateri slovenski zna; Bog daj! da bi se izvolil mož, kateri je prijatelj šol, sam praktičen učitelj, in ljubitelj keršanske izobrazbenosti. Pri tej priložnosti javno izgovorimo hvalo dosedajnemu šolskemu svetovavcu g. Hermanu, kateri je bil vés vnet za napredek ljudske omike in za bolji uspeh narodnih šol, in kateri je tudi na potrebo slovenskih šol se skerbno oziral in pravičen bil proti slovenskemu jeziku. Bog mu plati njegov blagi trud, naše spoštovanje ga spremlja zmiraj v dalečino!

Od Drave. ☉ Te dni je predstojnik mariborskega mesta poslal odgovor na vprašanje visoke vlade zavoljo škofovske rezidencije. Ponuja mesto 31.200 fl. goldinarjev srebra in od strani slovenskega duhovništva sekovske škofije pride prinesek z 10.000 fl. sreb. Podpi-

salo je že duhovništvo 6000 fl. sreb., in drugi znesek, kateri je še potreben, upamo, da bode se skoro vkup spravil. Vsi duhovniki so z veseljem podpisali razun enega edinega dekanata, kateri je smešno izpričevanje pretvezel, da neče mariborškega mesta bogatiti!! Spiegelberg ich kenne dir!

Iz Št. Jernejske in Št. Kocianske okolice na Dolenskem 10. okt. Naj povémo tudi mi „Novicam“, kakošna je letina pri nas. Zadovoljni in veseli bi bili Št. Jernejčani in Št. Kociančani kar ajdni kruh zadene, ako bi jim ne bila nemila slana (mraz) 9., 10. in 11. septembra lep kos kruha in žgancov vzela; ali zdaj so klavernega duha, ker se velicij nadlog čez zimo bojé. Kar vinski pridelk zadene, so Dolenci letos sicer le malo mošta in k večem te polovico ali še manj kot lani dobili, toda, hvala Bogu! to kar ga je, je dobra kaplja, ker je bil september skuhal in prekuhal, kar je bil avgust zamudil. Cene letošnjega vina zdaj še sicer ne vémo, pravijo pa, da bo kmali 7 do 8 fl. vedro. Pšenica in drugo žito je pri nas tudi silno drago. J. O. Lepstanski *).

Novičar iz mnogih krajev.

Da ne bode pomanjkanja popolnoma pripravnih voznikov na železnicah, in da pridejo bolje izučeni delavci v železcestne delavnišnice, je c. k. ministerstvo kupčijstva dovolilo napravo nedeljskih šol, v katerih se bojo mehanika, naravoslovje, geometria, risanje in vsi tisti nauki učili, ki so za to službo potrebni. — Da se bo potrebno število soldaških konj zmiraj nadomestovalo, se bo od vsih Svetih v Zagrebu stanovitna komisija ustanovila, ki bo nakupovala remonte. — V Dalmaciji je bila 29. p. m. začasna postava za družino (posele) oklicana. — Prošnja dunajske družbe zoper terpinčenje žival, da bi smela po različnih deželah avstrianskega cesarstva podružnice napraviti, je dovoljena. — Komisija, ki je Savo preiskavala: ali bi se dala za vožnjo ladij pripravna napraviti, je nek svojo misel izrekla, da se dá to od Siska do Zagreba v 3 letih z 600.000 gold. narediti. — Na predlog teržaške kupčijske zbornice gré iz Tersta deputacija na Dunaj, presv. cesarja prosit, naj bi se berž ko berž izdelala železnica od Ljubljane v Terst. — Dunajski vradni časnik je, povelječavnim govoricam v okom priti, včeraj naznanil, da od 10. sept. do 10. oktobra je na Dunaji 693 ljudi za kolero zbolelo, 67 se jih je ozdravilo, 289 umerlo, 337 pa še 9. okt. bolnih bilo, kar v primeri z 400.000 stanovavci ni ravno prestrašno. Na Francoskem je letos v vsem skupej 96.715 ljudi pomerlo za to bolezen. — Sevastopolj še ni padel, kar spričuje, da pad tega važnega kraja ne bo tako dober kup, kakor se je izperva mislilo. Po naj novejših novicah, ki so prišle iz Krima, je 3. dan t. m. stala vsa zedinjena armada na južni strani Sevastopolja pri Balaklavi; knez Menšikov pa stoji z blizo 40.000 vojaki pod terdnjavami Sevastopolja; vodotok so zavezniki obsedli in ga zaperli, da v terdnjavo ne more pitna voda teči. Rusovska in nji sovražna armada dobivate zmirej več pomoči, vsaka od svoje strani; una iz Besarabije, ta iz Varne; Rusi pravijo, da do 15. t. m. bo 100.000 rusovske armade v Krimu, zedinjena armada ceni svoje število na 120.000. Za gotovo se terdi, da je knez Menšikov ukazal 6 velicij rusovskih bark ravno tam potopiti, kjer je vhod v luko sevastopoljsko, da ne more sovražnik s svojimi barkami noter, al zavolj te ovére ne more tudi rusovska vên. — Po smerti St.

Arnauda, ki ni za kolero umerl, ampak za staro serčno bolezen, s katero se je že na vojsko podal, je prevzel višje poveljništvo vse armade lord Raglan, ki je Omer-pašu pisal, naj se vzdigne s svojimi vojaki nad Ruse v Besarabijo. — Kakor je čudno bilo, da je hotel Omer-paša ubraniti, da bi se ne bil razglas višjega vojskovodja fzm. Hess-a Vlahom in Moldavanom na znanje dal ob prihodu avstrianske armade v te deželi, ravno tako čudno je to, da je turški mestni komandant Musar-paša v Bukureštu prepovedal, da se od turške in avstrianske vlade na vlaški tron nazaj poklicani gospodar Stirbey ne smé z nobeno slovestnostjo sprejeti, ker je — kakor v razglasu pravi — obdolževan mnogih in velicij krivd. — Iz Odesse se zmiraj ponavljajo glasovi, da se ondi bojé napada zedinjenih bark. — Iz Černogore se slišijo take nasprotné novice, da v Kotaru že mislijo, da vse govorice, ki so se zagnale o bitvi Turkov in Černogorcov na meji arbanski, so prazne. — V Madridu so se že začele volitve poslancov v državni zbor, ki se bo začel prihodnji mesec; enoglasja je malo, vendar je Madrid miren.

Našim pevcom.

Scrivete pur scrivete,
Di fame morirete,
Ma sarete immortali!
Pignotti.

Oj, prijatli! se zdramite
Vsi, katere pevska Vila
S svojim ognjem napolnila,
Slave vence si pledite,
Svet domači razsvetlite:
Ker daní se svit omike,
Tudi nam potrebne like;
Pojte le v domovja slavo,
Víte si z laborom glavo,
Pište, pište polni dike!

Sej osoda to je rada,
Pevce da veselja strada;
Vsi britkosti so imeli; —
Tud vi bote tak živeli,
In na zadnje umerli glada!

Kaj pa peti bi se bali?
Saj vas čaka druga hvala,
Ki bo slavo, ceno dala,
Ko že bote v grobu spali,
Svetu že slovó podali:
Vaša dika se zbudila,
Dela vredno bo slavila,
Mlačne zdej tadaj bo vnela
Ter vam živo hvalo péla:
Rojstvo novo bo gomila!

Čigava je?

V 40. listu letošnjega „šolsk. prij.“ sem čital „jesensko pesem“ s podpisom J. E., ki se ne za eno piko ne loči od tiste, ki je bila že leta 1850 natisnjena v 47. listu „Vedeža“, le da tu je bil podpisan M. Močnik, petošolec v Ljubljani. Če sta oba pesnika predstavila to pesem iz kakega drugega jezika, je res prečudna prikazen, da je J. E. od čerke do čerke, od pike do pike prestavljal tako, kakor pred 4 leti M. M.! Če je pa pesem izvirna, moramo pesnika J. E. še bolj občudovati, da zna tak „alter ego“ biti!! Na vsako vižo je to ravno tako čudno, kakor čudna bi se mogla prederznost pesnika J. E. imenovati, ako za plačilo, da je ptujo pesmico preselil iz enega slovenskega časnika v drugega, je podpisal svoje ime!!! Če bomo tako ravnali, bo poezija dober kup.

Josip Novak.

Stan kursa na Dunaji 12. oktobra 1854.

Obligacije	5 %	85 ³ / ₈ fl.	Esterhaz. srečke po 40 fl.	85 ³ / ₈ fl.
državnega	4 ¹ / ₂ %	74 ¹ / ₄ „	Windšgrac. „ 20 „	29 ³ / ₈ „
dolga	4 %	65 ¹ / ₄ „	Waldstein. „ 20 „	29 „
	3 %	51 „	Keglevičeve „ 10 „	10 ¹ / ₈ „
	2 ¹ / ₂ %	42 „	Cesarski cekini.	5 fl. 32
Oblig. 5% od leta 1851 B	95	„	Napoleonor (20 frankov)	9 fl. 18
Oblig. zemljiš. odkupa 5% 75	„	„	Suverendor	16 fl. 10
Zajemi od leta 1834	224 ¹ / ₂ „	„	Pruski Fridrihsdor . . .	9 fl. 52
„ „ 1839	134 ⁷ / ₈ „	„	Nadavk (agio) srebra:	
„ „ 1854	97 ⁷ / ₈ „	„	na 100 fl.	19 ¹ / ₄ fl.

Loterijne srečke:

na Dunaju } 11. oktobra 1854: 19. 60. 54. 22. 44.
v Gradcu } 78. 9. 70. 87. 89.
Prihodnje srečkanje bo na Dunaju in v Gradcu 21. oktobra 1854.

*) Omenjenega dopisa nismo prejeli.

Vred.